

## 13.2 Närradio

### 13.2.1 Riksförbudet i närradion avskaffas

**Regeringens förslag:** Det ska vara möjligt för tillståndshavarna inom närradion att i den omfattning de önskar få sända material som inte har producerats för den egna verksamheten.

**Radio- och TV-verkets förslag** överensstämmer med regeringens.

**Remissinstanserna:** *Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Stockholms län, Post- och telestyrelsen, Göteborgs universitet, Teracom, Sveriges förenade studentkårer, Närradions riksorganisation och Kristna Radionätet* tillstyrker eller har inget att erinra mot Radio- och TVverkets förslag. *Närradions riksorganisation* anser att närradion ska ges möjlighet att samsända i större utsträckning än tidigare eftersom föreningslivet har förändrats och det på många orter varken finns medlemsmässigt eller ekonomiskt underlag att bedriva närradioverksamhet längre. *Konkurrensverket* menar att det finns en uppenbar risk att förslagen leder till en snedvridning av konkurrensen på annonsmarknaden och myndigheten vill därför att ändringarnas effekt utvärderas efter något år. *Granskningsnämnden för radio och TV* anser att det inte finns något uppenbart behov av att utöka möjligheten att sända annat material än det som producerats för den egna verksamheten. *Nätverket närradio i Sverige* anser att förslaget riskerar att tränga undan det lokala utbudet i dagens närradio. *Radiobranschen* anser att förslaget riskerar att slå ut den ideella närradion.

**Skälen för regeringens förslag:** Den som innehar ett tillstånd att sända närradio får i dag i huvudsak bara sända program som har framställts särskilt för den egna verksamheten. Detta kallas för riksförbudet. Det finns vissa möjligheter att sända program som inte producerats för den egna verksamheten, men högst tio timmar per månad. Denna begränsning kan i vissa fall utgöra problem för närradioföreningar som vill sända från större organisationers riksmöten eller från andra evenemang som har ett stort lyssnarunderlag och pågår under en längre tid.

Utökade möjligheter att sända program, som inte producerats särskilt för den egna verksamheten, innebär enligt regeringens mening att det skapas förutsättningar för såväl utbyte av program mellan närradioföreningar som samverkan mellan föreningar för programproduktion i större utsträckning än i dag. Utökade möjligheter till samsändningar kan i längden leda till bättre kvalitet på innehållet och en förbättrad ekonomi för närradioföreningarna. Att ge tillståndshavarna möjlighet att sända de program de önskar, oavsett om det är fråga om egenproduktion eller centralproducerade program, bör kunna öka föreningslivets intresse och engagemang för närradion.

När det gäller den kommersiella radion föreslås att kraven på att sända en viss mängd eget eller lokalt material slopas och att en ny modell – slutet anbudsförfarande – införs för fördelning av tillstånden (se avsnitt 12). Sändningsavgiften, dvs. den avgift som en tillståndshavare ska betala för att få bedriva sändningar, kommer på ett bättre sätt än i dag att avspegla de kommersiella förutsättningarna för att bedriva radioverksamhet i ett visst område. Regeringen bedömer att nya villkor för den kommersiella radion kommer att medföra ett minskat intresse från de kommersiella aktörernas sida att använda närradiofrekvenser för sina sändningar. Därigenom skapas också bättre förutsättningar att genomföra förbättringar för närradion så att den även fortsättningsvis kan vara en attraktiv möjlighet för det lokala ideella föreningslivet att sända radio.

Regeringen föreslår sammantaget att det ska vara möjligt för

tillståndshavarna inom närradion att i den omfattning de önskar få sända material som inte har producerats för den egna verksamheten. Vi anser också att det är lämpligt att regelförändringarna följs upp med en analys av effekterna för närradion. Denna uppföljning kan ske inom ramen för den avstämning regeringen aviserat i avsnitt 12.3.3.

### **13.2.2 Lättare att få utvidgat sändningsområde**

**Regeringens förslag:** Det ska vara tillräckligt att det finns särskilda skäl för att sändningsområdet för närradio ska kunna vara större än en kommun.

**Radio- och TV-verkets förslag** överensstämmer med regeringens förslag.

**Remissinstanserna:** Inga remissinstanser har framfört några invändningar mot förslaget.

**Skälen för regeringens förslag:** Enligt gällande regler ska sändningsområden för närradio omfatta högst en kommun. Om det föreligger synnerliga skäl får dock Radio- och TV-verket besluta om större sändningsområden. I praktiken innebär det att det ytterst sällan kan bli fråga om större sändningsområden. Radio- och TV-verket har i sin rapport ansett att det bör vara lättare att få utökat sändningsområde för närradio och föreslagit att det ska vara tillräckligt med särskilda skäl för att besluta om utökning av ett sändningsområde. Möjligheten att få utvidgat sändningsområde skulle enligt myndigheten innebära en anpassning till föreningslivets organisation som präglas av regionalisering, kommuners samarbete och hur ungdomar organiserar sig.

En större flexibilitet avseende sändningsområdenas storlek skulle enligt regeringens mening underlätta för närradion. Det handlar framför allt om kommuner på landsbygden där underlaget för närradiosändningar kan variera kraftigt, men också om större befolkningscentra där kommungränsen skiljer invånarnas arbetsplatser från deras bostäder. En utvidgning av ett sändningsområde kan underlätta för närradioföreningarna även i fall där det förekommer omfattande samarbeten över kommungränserna.

Regeringen föreslår därför att det ska vara tillräckligt att särskilda skäl föreligger för att Myndigheten för radio och tv ska få besluta om större sändningsområden för närradio än en kommun.

### **13.2.3 Utökning av tillståndshavarkretsen till samtliga registrerade trossamfund**

**Regeringens förslag:** Tillståndshavarkretsen i närradio utökas till att omfatta alla registrerade trossamfund och registrerade organisatoriska delar av registrerade trossamfund som har anknytning till ett sändningsområde.

**AV-utredningens förslag** överensstämmer med regeringens.

**Remissinstanserna:** *Granskningsnämnden för radio och TV* och *Radio- och TV-verket* tillstyrker förslaget.

**Skälen för regeringens förslag:** Tillstånd att sända närradio kan enligt nuvarande reglering bl.a. ges till ideella föreningar som har anknytning till sändningsområdet och till församlingar och samfälligheter inom Svenska kyrkan. I samband med behandlingen av ett lagstiftningsärende som rörde närradio ifrågasatte Lagrådet om det fanns skäl att i lagtexten särbehandla Svenska kyrkan, jämfört med andra trossamfund (prop.2003/04:182 s. 21). Radio- och TV-lagsutredningen, som utredde frågan,

konstaterade att det sedan tillkomsten av lagen (1998:1593) om trossamfund inte längre är möjligt för ett registrerat trossamfund, eller en registrerad organisatorisk del av ett registrerat trossamfund, att ansöka om närradiotillstånd. Utredningen ansåg att det inte finns några sakliga skäl att särbehandla Svenska kyrkan jämfört med andra trossamfund när det gäller rätten att sända närradio. Ingen remissinstans hade någon invändning mot den bedömningen. AV-utredningen har instämt i Radio- och TV-lagsutredningens bedömning och anser att utredningens förslag bör genomföras.

Regeringen föreslår därför att tillståndshavarkretsen inom närradio utökas till att även omfatta samtliga registrerade trossamfund och registrerade organisatoriska delar av registrerade trossamfund som har anknytning till ett sändningsområde.

#### **13.2.4 Förändring av tillståndshavarkretsen med anledning av avskaffandet av det s.k. kåobligatoriet**

**Regeringens förslag:** Obligatoriska sammanslutningar av studerande vid universitet och högskolor ska inte längre finnas bland de subjekt som kan få tillstånd att bedriva närradiosändningar. I stället kan studentföreningar ges tillstånd att bedriva närradio i egenskap av ideella föreningar. De sammanslutningar som i dag är obligatoriska och har tillstånd att sända närradio ska kunna fortsätta att sända enligt beviljade tillstånd.

**Promemorians förslag** överensstämmer med regeringens.

**Remissinstanserna:** Merparten av remissinstanserna tillstyrker förslaget. *Närradios riksorganisation* anser att en övergångsregel ska införas som innebär att de sju studentsammanslutningar som i dagsläget har tillstånd att sända närradio tills vidare får tillstånd som begränsas till viss tid. Övergångstiden kan bestämmas till ett år. *Radio- och TV-verket* anser att möjligheten för de obligatoriska föreningar som i dag har tillstånd att sända närradio att behålla sina tillstånd bör villkoras på så sätt att sammanslutningarna endast får behålla tillstånden om de inte ändrar sina stadgar vad gäller syfte och mål i sådan omfattning att de inte längre kan anses vara samma juridiska person.

**Skälen för regeringens förslag:** Enligt 4 kap. 4 § 3 radio- och TVlagen (1996:844) kan obligatoriska sammanslutningar av studerande vid universitet och högskolor ges tillstånd att sända närradio. Med stöd av riksdagens beslut med anledning av propositionen Frihet och inflytande - kåobligatoriets avskaffande (prop. 2008/09:154, bet. 2008/09:UbU14, rskr. 2008/09:275) har regeringen utfärdat lagar och beslutat förordningar som innebär att obligatoriska sammanslutningar av studerande vid universitet och högskolor inte längre kan förekomma. Från och med den 1 juli 2010 kommer det således inte att finnas några obligatoriska studentsammanslutningar. Detta får konsekvenser för vilka subjekt som kan få tillstånd att sända närradio enligt radio- och tv-lagen.

Obligatoriska sammanslutningar av studerande vid universitet och högskolor bör mot bakgrund av att kåobligatoriet avskaffas tas bort från uppräknningen av möjliga tillståndshavare i 4 kap. 4 § radio- och TVlagen. Eftersom avsikten är att studentsammanslutningar även i fortsättningen ska kunna ges tillstånd att sända närradio är frågan vilka studentsammanslutningar som i stället ska kunna ges tillstånd att sända närradio.

Enligt 4 kap. 4 § 1 radio- och TV-lagen kan ideella föreningar som har anknytning till sändningsområdet ges sådana tillstånd. Enligt praxis ska en ideell förening för att uppfylla kraven på att vara en juridisk person ha ett namn, antagit stadgar av viss omfattning samt utsett en styrelse som kan företräda föreningen. Av stadgarna ska framgå föreningens ändamål

och hur beslut fattas i föreningen.

Anledningen till att obligatoriska studentsammanslutningar tagits upp som en särskild punkt vid uppräknningen av de subjekt som kan ges tillstånd att sända närradio enligt den nu gällande bestämmelsen torde vara det faktum att medlemmarna varit tvångsanslutna genom det s.k. kårobligatoriet sammantaget med att sammanslutningarna haft särskilda uppgifter vid universiteten och högskolorna. När det nu blir frivilligt att tillhöra föreningarna bör studentföreningar anses som ideella föreningar som kan ges tillstånd att sända närradio enligt punkten om sådana föreningar. Någon särskild punkt som behandlar studentsammanslutningar behövs därmed inte i den aktuella bestämmelsen i radio- och TV-lagen. Se avsnitt 15.2 om en övergångsbestämmelse för de studentsammanslutningar som i dag har tillstånd att bedriva närradio enligt punkten om obligatoriska studentsammanslutningar.